

Utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning

Deres referanse

Vår referanse
25/118-4

Vår dato
30.10.2025

UHRs innspill om kunstig intelligens i høyere utdanning

Universitets- og høyskolerådet (UHR) takker for anledningen til å komme med skriftlig innspill til utvalgets arbeid. Vi viser for øvrig til innspill fra våre medlemsinstitusjoner.

UHR arbeider for å fremme kunnskapens rolle i samfunnsutviklingen, og vi har som mål å bidra til ansvarlig bruk av kunstig intelligens og annen transformerende teknologi. Det er bra at regjeringen satser på kunstig intelligens (KI), og at dette utvalget er satt ned. Kunstig intelligens (KI) er et fagområde der det skjer veldig mye og veldig raskt, og Norge som nasjon må satse offensivt for å henge med. Ressursene må prioriteres godt, slik at Norge får mest mulig ut av regjeringens satsing.

Utfordringer med KI

Vi står midt i en teknologisk revolusjon og utviklingen innenfor kunstig intelligens går svært raskt. Dette påvirker høyere utdanning i vesentlig grad. Det er derfor ekstra viktig med løpende formidling og dialog mellom forskningen og samfunnet. Hvordan utviklingen vil se ut ti år frem i tid er vanskelig å spå, men vi tror ikke at tempoet i utviklingen vil roe seg.

Kunnskapssektoren er en stor bruker av kunstig intelligens. I spørreundersøkelsen Studiebarometeret, svarer 80 prosent av studentene at de har brukt kunstig intelligens i studiene sine. Samtidig svarer nesten 70 prosent at de i ingen eller liten grad har fått opplæring i bruk av KI-verktøy. En stor utfordring med KI i høyere utdanning er at institusjonene skal lære å ta KI i bruk på en god måte i utdanningene, samtidig som det også er et stort behov for et kompetanseløft for både studenter og ansatte. UH-sektoren må samarbeide godt med grunnskole og videregående opplæring slik at det studentene lærer seg om KI ved universiteter og høyskoler gir en mer utvidet kompetanse om verktøyet.

For profesjonsutdanningene er det også noen utfordringer som for eksempel:

- Lærerutdanningen: lærerstudenten skal ikke bare lære å bruke og forstå kunstig intelligens selv, men det er en vesentlig del av det de skal lære bort til elever i skolen.
- Lærerutdanningen vil måtte utvikles for å tilpasses nye måter å tenke opplæring og utdanning på gjennom lærerutdanningene og i skole og barnehage.
- KI vil også gi muligheter, for eksempel muligheter for tilpasset opplæring i skolen
- Helseutdanningene: det er økt bruk av kunstig intelligens i helsetjenestene. Mange repetitive oppgaver kan løses mer effektivt med KI, slik at helsepersonell får mer tid til den relasjonelle kontakten med pasienten. KI brukes også til diagnostikk og beslutningsstøtte. Det er viktig at studentene får god faglig kunnskap slik at de kan utnytte KI på en forsvarlig måte.

Bruk av KI-verktøy og forberedelse til arbeidslivet

Universitetene og høyskolene har en viktig jobb fremover, i å finne ut hva studentene skal lære og hvordan de kan bruke KI-verktøy på en god måte, både i studiene og i det arbeidslivet de skal ut i. Det å prioritere å styrke studentenes kompetanse på ansvarlig bruk av kunstig intelligens, vil komme mange deler av samfunnet til gode, når kandidatene fra høyere utdanning går ut i arbeidslivet. Får studentene riktig kompetanse for arbeidslivet, hvordan vil kunstig intelligens påvirke undervisningen og hvordan sikre tillit til et vitnemål fra høyere utdanningsinstitusjoner er viktige spørsmål utvalget bør adressere.

Den raske teknologiske utviklingen vil kreve en forskningssatsing og kompetanseutvikling i utdanningene slik at universiteter og høyskoler kan gi arbeidslivet det kompetansepåfyllet som kreves i møte med de raske endringene i praksisfeltet. Selv om forskning ikke er en del av utvalgets mandat, er det viktig for sektoren at man kan stole på at grunnlaget for den forskningsbaserte utdanningen vi driver med er riktig. Det er derfor viktig å sørge for god kvalitetssikring av forskning i denne sammenhengen.

Eksamen og vurdering og bruk av KI i undervisning og læringsaktiviteter

Kunstig intelligens gir mulighet til å gi mer formative vurderinger underveis i studieløpet. En stor utfordring blir å etterprøve lengre, skriftlige oppgaver. Dette vil kreve kløkt og ressurser. Institusjonene må arbeide både med vurderinger for læring og med vurderinger for kvalitetssikring. Det vil være behov for å tenke i fellesskap og få til samordning, slik at ikke vurderingene som kommer ut blir for ulike.

Det er viktig å arbeide med hvordan utdanningene kan og skal gjøre nytte av teknologien slik at den blir et nyttig redskap for læring og problemløsning. KI er et verktøy og skal ikke erstatte læringsprosesser, men bruk av verktøyet vil utfordre institusjonene til å tenke nytt pedagogisk både rundt undervisning, læringsutbytte og vurdering. Hvordan bygges det enkelte studieprogram opp, hva er de enkelte bestanddelene i programmet, og hvilken kompetanse skal studenten sitte igjen med?

For universiteter og høyskoler blir det å lære studentene å bruke KI som et læringsverktøy en svært viktig oppgave fremover. Det må handle om læring og læringsmodeller – hvordan kan bruk av KI styrke studentenes læring? Hvordan kan studentene lage egne læringsopplegg ved hjelp av KI?

Kritisk tenkning, dannelses, etikk og refleksjoner rundt bruk av KI, personvern og opphavsrettigheter er andre felt som er viktige. Hva skal en universitetsutdanning gi av kvaliteter til studenten? Hva kan arbeidslivet forvente seg av kompetanse fra kandidater vi utdanner? Studentene er opptatt av å få det samme tilbudet og de samme mulighetene til læring, uavhengig av hvor de studerer. Det er en utfordring fordi institusjonene er ulik i størrelse og ressurser. Det er viktig at institusjonene deler kunnskap om hvordan de legger til rette for at studentene kan lære seg bruk av KI, slik at det ikke oppstår for store forskjeller i studentenes tilbud.

Innenfor mange fagfelt vil andre typer KI enn generativ KI benyttes. Derfor må ikke diskusjonen rundt KI begrenses til bare å handle om fusk. KI gir utfordringer og muligheter i bredden og dybden!

Praksisstudier er en vesentlig del av profesjonsutdanningene. KI kan utnyttes på mange måter og kan bidra til å styrke kvaliteten på utdanningene, slik at studentene kan trene på mer praksisnære situasjoner også på campus.

KI vil gi oss nye muligheter – for eksempel kan vi se for oss at KI som verktøy kan brukes som et mer demokratiserende verktøy i språkopplæringen og gjøre det lettere for de som ikke behersker norsk godt nok likevel kan levere og bli vurdert bedre.

Behov for nasjonale tiltak og løsninger?

Et viktig spørsmål utvalget bør diskutere er hvordan vi kan bidra til at gode ideer blir spredd. Vil det for eksempel være behov for å utvikle noen kunnskapsbanker? Institusjonene har ulik størrelse, kan det tenkes at noen institusjoner bør ha et nasjonalt ansvar for å se på hvilke felles systemer det er behov for? Her vil UHR gjerne være i dialog med utvalget for å bidra inn i arbeidet. UHRs strategiske enheter, som UHR-Utdanning og de fagstrategiske enhetene, er viktige nasjonale samordningsarenaer og kan bidra med møtearenaer for å diskutere tiltak og mulige løsninger. Her deles og diskuteres erfaringer, beste praksis, kunnskap og eventuelle felles anbefalinger om bruk av KI, på tvers av universiteter og høyskoler.

I tillegg bør det vurderes hvilke behov det er for veiledere eller anbefalinger, og om disse i tilfelle bør være nasjonale, fagspesifikke eller institusjonelle.

Behov for kompetanseheving

Det er behov for løpende kompetanseheving for ansatte og studenter samtidig som utviklingen går raskt, og dette er en utfordring. Ansatte skal samtidig med å få kompetanseløft også lære studenter bruk av verktøyet og kunne bidra med etter- og videreutdanningsemner som arbeidslivet etterspør. Dette kompetanseløftet vil kreve ressurser.

Datasikkerhet

Datasikkerhet må belyses. Institusjonene må ha et bevisst forhold til hvor dataene ligger og hvem som har eierskap til disse. Det vil kreve store ressurser å kjøre flere systemer på egne løsninger og maskiner.

Vennlig hilsen

Tor Grande
styreleder

Nina Sandberg
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR

Kopi til
Sigurd Jorem